

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت آموزشی و امور دانشجویی
دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

دستورالعمل نحوه تعامل با دانشجویان آسیب پذیر روانی

با توجه به مفاد مندرج در دفترچه آزمون سراسری شرط ثبت نام در رشته‌های علوم پزشکی برخورداری از سلامت کامل تن و روان برابر ضوابط مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می‌باشد، جهت بررسی حیطه سلامت روانی دانشجویان لازم است در هر دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی اقدامات ذیل انجام گیرد.

۱- اقدامات پیشگیرانه و تشخیصی اولیه :

۱- با توجه به نتایج بدست آمده از بررسی تست های روانشناسی غربالگری که در بدو ورود دانشجویان در بسیاری از دانشگاه های علوم پزشکی کشور انجام می شود توسط مرکز مشاوره وزارت متبوع، لازم است، کماکان انجام تست ها با رعایت شروط زیر انجام پذیرد:

الف) برای مسئولین مرکز مشاوره و انجام دهندگان تست ها کارگاه آموزشی در مورد نحوه اجراء، نمره گذاری و تفسیر تست ها گذارده شود (دفتر مرکزی مشاوره دانشجویی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی متولی برگزاری این کارگاه ها خواهد بود).

ب) تست ها با هدف ارتقای سلامت دانشجوی، کمک به دانشجو و تشخیص مشکل وی انجام گیرد.

ج) تست ها در شرایط مناسب اجرا شود و حداقل فاصله زمانی انجام تست از مراحل اولیه ثبت نام و انتخاب واحد دانشجو دو ماه بوده و طی نیمسال اول تحصیل دانشجو انجام شود.

د) اجرای تست ترجیحا بصورت انفرادی باشد و وقت کافی برای هر فرد در نظر گرفته شود.

ه) دو تست به اختیار خود دانشگاه ها انتخاب و مورد استفاده قرار گیرد. در حال حاضر دو تست GHQ و MMPI پیشنهاد می گردند.

تبصره: با توجه به مشکلات و نقائص موجود در تست های موجود لازم است تستی با همین منظور و از تلفیق تست های مذکور و با نظرخواهی از صاحب نظران توسط مرکز مشاوره وزارت متبوع تهیه و در اختیار دانشگاهها قرار گیرد.

و) نتایج حاصل از تست ها به تنهایی مبنای قضاوت قرار نگیرد و به عنوان بخشی از اطلاعات کلی مربوط به دانشجو تلقی شود. لازم است این نتایج در پرونده بهداشتی دانشجویان ضبط گردیده تا بتواند در آینده مورد استفاده و مقایسه قرار گیرد.

۲- دانشجویانی که در تست های غربالگری بدو ورود به دانشگاه نمره آنها بیشتر از دو انحراف معیار از میانگین دانشجویان همان دوره فاصله داشته باشد به عنوان افراد در معرض خطر تلقی شده و مراتب جهت توجه و دقت بیشتر به استاد راهنمای دانشجو بصورت محرمانه اعلام گردد.

۳- به منظور بررسی مشکلات مختلف آموزشی، روحی، اجتماعی و ... دانشجویان، هسته ای به نام هسته مشاوره پیشرفت تحصیلی دانشجویان در هر دانشکده با ترکیب معاون آموزشی دانشکده، مسئول امور دانشجویی دانشکده، مسئول اساتید راهنمای دانشکده، کارشناس مسئول آموزشی دانشکده و یک نفر کارشناس روانشناسی با معرفی مرکز مشاوره تشکیل می گردد تا با بررسی مسائل و مشکلات مختلف دانشجو و با دعوت از اساتید راهنمای دانشجویان، نسبت به رفع آن مشکلات در چهارچوب آیین نامه ها و مقررات آموزشی و دیگر ضوابط هر دانشگاه اقدام و در صورت نیاز دانشجو را برحسب نیاز به مراجع دیگر از جمله مرکز مشاوره دانشگاه و معاونین آموزشی یا دانشجویی دانشگاه ارجاع نماید.

۴- لازم است دانشجویانی که مستعد به آسیب های روانی هستند در مراحل اولیه عدم تطابق یا بروز بیماری شناسایی شوند. به این منظور لازم است با تقویت نظام استاد راهنما، دانشجویان بصورت مرتب و منظم پایش شوند و در صورت مشاهده یک یا چند مورد از موارد زیر به هسته مشاوره پیشرفت تحصیلی هر دانشکده و در صورت لزوم به مرکز مشاوره دانشگاه ارجاع داده شوند.

الف) دانشجویانی که در طول تحصیل مشکلات تحصیلی داشته یا اکت قابل توجهی در سیر پیشرفت تحصیلی آنها مشاهده شود. این گروه شامل:

- ۱: دانشجویانی که یک نیمسال یا بیشتر مشروط شده اند.
 - ۲: دانشجویانی که در یک نیمسال تحصیلی دو درس یا بیشتر را مردوده شده ولی مشروط نشده اند.
 - ۳: دانشجویانی که صدک معدل آنها در بین دانشجویان کلاس نسبت به ترم قبل ۲۰٪ اکت داشته باشد.
- ب) دانشجویانی که غیبت آنها در کلاس بیش از میانگین غیبت دانشجویان دیگر است.
- ج) دانشجویانی که در کمیته انضباطی پرونده دارند و به تشخیص کمیته نیاز به مشاوره داشته باشند.
- د) دانشجویانی که اعضاء خانواده آنها در اثر حوادث یا بلایای طبیعی دچار آسیبهای جسمی یا روانی شده اند.
- ز) دانشجویانی که در طول تحصیل وقایع و حوادثی مانند مرگ والدین، خودکشی، بحرانهای عاطفی را تجربه کرده اند و یا خود بصورت داوطلبانه به علت یک عامل استرس زا نیاز به مشاوره را احساس می نمایند.
- س) دانشجویانی که از خود علائمی مانند بیقراری، انزوا و عدم مشارکت را بروز می دهند.
- و) دانشجویانی که توسط متخصصین روانپزشکی یا روانشناسی بررسی شده و گواهی دال بر وجود بیماری یا اختلال ارائه دهند.
- د) سایر موارد مشابه

۱۱- خدماتی که مرکز مشاوره می تواند در اختیار دانشجویان در معرض خطر قرار دهد:

خدمات ارائه شده شامل: روانشناختی - روان درمانی - روانپزشکی - مشاوره ای - مددکاری و مشاوره حقوقی می باشد.

۱- در بدو ورود به مرکز، ابتدا دانشجو پذیرش شده و به روانشناس یا مشاور مسئول جهت بررسی اولیه معرفی گردیده و سپس بر مبنای نوع خدمت مورد نیاز به کارشناس مربوطه ارجاع می شود.

(نتیجه خدمات ارائه شده به دانشجویان در مرکز مشاوره ترجیحا" به استاد راهنمای دانشجو اعلام گردد).

۲- در صورت نیاز به خدمات درمانی (روانشناسی یا روانپزشکی) دانشجو در مرکز مشاوره و یا یکی از مراکز درمانی معتبر دانشگاه درمان خواهد شد و سابقه بیماری بصورت محرمانه در پرونده دانشجو در مرکز مشاوره ضبط و یک نسخه از آن نیز بصورت محرمانه برای استاد راهنمای دانشجو ارسال می گردد.

۳- کمیته روانشناختی دانشجویان شامل رئیس مرکز مشاوره، یک نفر روانپزشک، یک نفر روانشناس ترجیحا" بالینی، یک نفر مشاور ترجیحا" با مدرک کارشناسی ارشد و یک کارشناس آموزشی با معرفی مدیر اداره آموزش دانشگاه در مرکز مشاوره تشکیل می گردد. این کمیته مشکلات آموزشی و درمانی دانشجویانی که به علت مسائل روانشناختی به آن دچار شده و نیاز به دریافت تسهیلات درمانی و آموزشی دارند را بررسی می نماید. در صورتی که به تشخیص کمیته، دانشجو به علت ابتلا به یک مشکل روانشناختی قادر به شرکت در امتحان یک درس و یا امتحانات پایان ترم نباشد مراتب به شورای آموزشی دانشکده مربوطه اعلام تا با نظر مساعد اقدام لازم انجام گیرد. دانشجو میتواند از تسهیلات مقرر در آئین نامه های آموزشی شامل مرخصی تحصیلی یا مرخصی اسعلاجی با نظر کمیته و موافقت مراجع ذیصلاح استفاده نماید.

تبصره: در صورت لزوم کمیته از استاد راهنمای دانشجو جهت شرکت در جلسه دعوت می نماید.

۴- رئیس مرکز مشاوره و اعضای مرکز مشاوره مطابق شیوه نامه تفصیلی دفاتر ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره دانشجویی دانشگاههای علوم پزشکی کشور انتخاب و مشغول به کار خواهند شد.

۵- سایر اعضای کمیته مندرج در ماده ۳ (به جز کارشناس آموزشی) به پیشنهاد رئیس مرکز مشاوره و با حکم معاون دانشجویی فرهنگی دانشگاه و به مدت ۲ سال منصوب می گردند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

۶- رئیس مرکز مشاوره دانشگاه عضو کمیسیون موارد خاص دانشگاه نیز می باشد.

۷- جلسات کمیته با حضور ۴ نفر رسمیت و دستور جلسات با رای ۳ نفر مصوب خواهد شد.

۸- غیبت غیرموجه در بیش از ۲ جلسه هرکدام از اعضاء بعنوان استعفا تلقی و عضو دیگری جایگزین وی خواهد شد.

III - مراحل بررسی و اتخاذ تصمیم نهایی در مورد دانشجوی:

۱- کمیته روانشناختی دانشجویان پرونده دانشجویانی را که با تایید پزشک معالج، به بیماریهای مندرج در جدول بیماریهای روانشناختی پیوست مبتلا گردیده اند را جهت بررسی و تایید نهایی و اظهار نظر کارشناسی نهایی به کمیسیون پزشکی دانشگاه ارجاع می نماید.

تبصره: یک نفر روانپزشک عضو کمیسیون پزشکی دانشگاه خواهد بود و در صورت لزوم و برای بررسی پرونده دانشجویانی که مشکلات روانشناختی حاد یا مزمن دارند، کمیسیون میتواند از ۲ نفر روانپزشک دیگر و یک روانشناس بالینی نیز دعوت نماید.

۲- براساس نظر کمیسیون پزشکی دانشگاه که به معاونت آموزشی دانشگاه ارائه می گردد، دانشجو به شورای آموزشی دانشگاه و یا کمیسیون موارد خاص معرفی می گردد تا براساس تسهیلات درخواستی و مطابق با مفاد آیین نامه های آموزشی مقطع مربوطه و یا کمیسیون موارد خاص دانشگاه بتواند از تسهیلات مقرر استفاده نماید.

تبصره: در صورت ابتلا به بیماریهای جدول پیوست و طی مراحل ارجاع به کمیته روانشناختی دانشجویان و کمیسیون پزشکی دانشگاه، پس از تأیید شورای آموزشی و کمیسیون موارد خاص دانشگاه مدت زمان مندرج در جدول پیوست بعنوان حداکثر مرخصی استعلاجی بدون احتساب در سنوات هر مقطع به دوره آموزشی دانشجو اضافه می گردد.

۳- چنانچه دانشجو بعد از استفاده از درمان و مشاوره های روانشناختی و استفاده از تسهیلات مقرر در آیین نامه ها، با نظر پزشک معالج و کمیته روانشناختی دانشجویان معالجه نگردید، مراتب به کمیسیون پزشکی دانشگاه منعکس و در صورت تأیید کمیسیون، پرونده دانشجو جهت تغییر رشته اجباری و یا اخراج به شورای آموزشی دانشگاه ارسال خواهد شد. در صورت صدور حکم تغییر رشته، دانشجو نباید به رشته هایی که مستقیماً خدمات تشخیصی و درمانی به بیماران ارائه می دهد معرفی گردد.